

HOẠT ĐỘNG Y TẾ CỦA PHẬT GIÁO Ở BÌNH DƯƠNG DƯỚI GÓC NHÌN DỊCH VỤ XÃ HỘI

Tóm tắt: Phật giáo Việt Nam nói chung, Phật giáo ở Bình Dương luôn nêu cao tinh thần từ bi, cứu khổ thông qua nhiều hoạt động từ thiện. Để thực hiện điều này, Phật giáo ở Bình Dương đã giúp đỡ rất nhiều cho những người có hoàn cảnh khó khăn. Một trong những việc làm nổi bật, thiết thực và ích lợi cho cộng đồng là hoạt động y tế. Thực hiện chủ trương xã hội hóa lĩnh vực y tế của Nhà nước, hoạt động y tế của Phật giáo ở Bình Dương gần đây ngày càng mở rộng và phát triển, được nhiều người hưởng ứng, góp phần nâng cao sức khỏe cho cộng đồng. Bài viết này tìm hiểu kết quả hoạt động y tế của Phật giáo ở Bình Dương thời gian qua, từ đó đề ra một số giải pháp giúp cho giới Phật giáo ở địa phương này tiếp tục nâng cao vai trò trong hoạt động khám và chữa bệnh, phục vụ cộng đồng ngày một tốt hơn, góp phần vì sự tiến bộ và công bằng xã hội.

Từ khóa: hoạt động y tế của Phật giáo, Phật giáo ở Bình Dương, dịch vụ xã hội.

1. Hoạt động y tế của Phật giáo là một loại hình dịch vụ xã hội mang ý nghĩa thiết thực

Phật giáo cho rằng, bệnh tật là một trong những nỗi khổ lớn nhất của đời người. Nó trực tiếp giày vò thân tâm người mắc bệnh với sự đau đớn, lo buồn và sợ hãi. Cho nên, muốn cứu người và thể hiện lòng từ bi, trước tiên phải giúp họ thoát khỏi nỗi khổ này. Trong quan niệm của Phật giáo, bệnh tật có mối quan chặt chẽ với Tâm và Nghiệp của mỗi người, nên thông qua việc chữa trị làm sao giúp cho người bệnh được an vui nơi tâm và dần xả bỏ những nghiệp xấu. Điều này sẽ giúp họ có đời sống nội tâm an lạc, thoải mái trong một cơ thể khỏe mạnh. Mặt khác, thông qua việc

---

*. ThS., Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh.

chữa bệnh sẽ góp phần phổ cập kiến thức y học, vận dụng y học Phật giáo vào trong thực tiễn cuộc sống và để truyền bá tư tưởng Phật giáo đến đông đảo quần chúng tín đồ. Vì vậy, Phật giáo luôn chủ trương, Phật tử phải thông thạo y học (Y phương minh) của Phật giáo để chữa trị hiệu quả cho người bệnh. Y học của Phật giáo là hệ thống kiến thức y học dùng để bảo vệ sức khỏe, chữa bệnh, nhằm xoa dịu nỗi đau về thân tâm con người.

Khi Phật giáo đến Việt Nam, thông qua việc chữa bệnh, các nhà sư xem đó là phương tiện hữu hiệu để truyền đạo. Muốn vậy, họ bắt buộc phải nắm vững các kiến thức y học của Phật giáo. Về sau, Phật giáo Việt Nam, lúc nào cũng vậy, rất quan tâm đến việc chữa bệnh cứu đời, đối tượng từ vua quan cho đến tầng lớp thứ dân. Một số ngôi chùa làm nơi chữa bệnh cho dân, một chức năng của chùa Việt ở nông thôn truyền thống. Ngôi chùa, trong nhiều trường hợp, đã làm chức năng của một bệnh viện. Một bia ký thế kỷ XIV trên vách núi Non Nước (tỉnh Ninh Bình hiện nay) cho biết, ngôi chùa ở đây đã có một loại ruộng gọi là “bệnh điền” (ruộng chữa bệnh), thu hoạch ở loại ruộng này hẳn là được chi dùng cho việc chữa bệnh cho dân. Trên núi Yên Tử, vẫn còn những di tích được coi là nơi chế biến dược liệu của các nhà sư xưa kia. Trong nhiều vườn chùa, bên cạnh cây ăn quả, cây cảnh, người ta còn trồng các cây thuốc. Nhiều nhà sư là thầy thuốc giỏi. Nổi tiếng nhất là nhà sư Tuệ Tĩnh, tác giả sách *Nam dược thần diệu*, ghi lại những bài thuốc hiệu nghiệm, dùng dược liệu cây cỏ Việt Nam. Ván in một số sách của ông cũng được cất giữ trong các chùa⁽¹⁾.

Ngày nay, việc cung cấp dịch vụ y tế cho người dân được xem là một hình thức của dịch vụ xã hội (social services). Dịch vụ xã hội là hoạt động từ thiện có tổ chức, là chương trình hay phương thức sử dụng nhân viên xã hội và những chuyên viên liên quan để thực hiện mục tiêu an sinh xã hội, tức duy trì và làm gia tăng hạnh phúc cho con người trước những huyệt hổng do biến đổi về kinh tế - xã hội, mất việc làm, ốm đau, tuổi già,... Đặc biệt, các tổ chức tôn giáo được xem là thành phần quan trọng cung cấp dịch vụ xã hội cho người dân. Việc cung cấp các dịch vụ xã hội nhằm đáp ứng nhu cầu căn bản của con người, đem đến hạnh phúc của quần chúng nhân dân qua việc cung ứng các dịch vụ sức khỏe, giáo dục, nhà ở,... và làm thăng tiến bộ phận yếu thế, khốn khổ trong xã hội, đảm bảo sự phát triển bền vững của quốc gia⁽²⁾.

Bước vào thời kỳ đổi mới, nước ta chuyển sang nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, các hoạt động dịch vụ xã hội ngày một mở rộng khi Nhà nước nhận ra vai trò của toàn dân trong sự hiệp lực cùng giải quyết các vấn nạn xã hội và chăm lo cho cộng đồng. Vì thế, các tổ chức xã hội khác nhau, trong đó có Phật giáo, tham gia cùng Nhà nước cung cấp các dịch vụ cần thiết cho xã hội với chủ trương Nhà nước và nhân dân cùng làm và đặt dưới sự quản lý của Nhà nước⁽³⁾.

Hoạt động y tế của Phật giáo là một hình thức cung cấp dịch vụ xã hội, đó là dịch vụ xã hội trong lĩnh vực sức khỏe. Việc cung cấp dịch vụ xã hội này có ý nghĩa quan trọng đối với người dân, nhất là với các thành phần xã hội, các nhóm xã hội dễ bị tổn thương. Sức khỏe là nền tảng của hạnh phúc. Sức khỏe và giáo dục là hai tiêu chí cơ bản đánh giá nguồn vốn của con người. Sức khỏe có vấn đề khi người ta bị bệnh, khuyết tật hay thoái hóa. Con người, với tư cách là một thành viên xã hội, có nhu cầu được tiếp cận những nguồn tài nguyên vật chất và xã hội để giữ gìn sức khỏe, để điều trị bệnh tật và vượt qua tật nguyên. Hễ một thành viên của xã hội không được hay thiếu chăm sóc sức khỏe sẽ dẫn đến hậu quả là bị bệnh tật, góp phần tạo nên một số vấn đề xã hội khác như nghèo đói, thất nghiệp, căng thẳng, bị cô lập,...

Ở Việt Nam, do ngân sách nhà nước eo hẹp và việc dân số gia tăng nhanh, nên việc duy trì và cải thiện cung cấp dịch vụ y tế cho người dân từ phía Nhà nước là một thách thức lớn. Điều này tạo ra gánh nặng cho người sử dụng dịch vụ y tế nhà nước: “Một tác động tiềm ẩn của các chính sách trao quyền tự chủ và xã hội hóa là sự gia tăng gánh nặng tài chính cho người sử dụng dịch vụ, và điều này có thể làm hạn chế khả năng tiếp cận dịch vụ của người dân, đặc biệt là các hộ gia đình có thu nhập thấp. Với tình trạng các đơn vị sự nghiệp công ngày càng phải phụ thuộc vào nguồn thu của chính mình từ các hoạt động dịch vụ vị lợi nhuận, sự căng thẳng về tài chính ngày càng trở nên gay gắt cho người sử dụng dịch vụ”⁽⁴⁾. Vì vậy, sự có mặt của các tổ chức tư nhân tham gia cung cấp dịch vụ y tế đã tạo nên một bước chuyển lớn, có thể mang lại những kết quả tích cực như đa dạng hóa loại hình dịch vụ và nâng cao khả năng tiếp cận dịch vụ của người dân. Tuy nhiên, loại dịch vụ này có một hạn chế lớn: “Về bản chất, các cơ sở cung cấp dịch vụ phi nhà nước thường theo đuổi lợi nhuận. Mặc dù việc chạy theo lợi nhuận sẽ góp phần thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, song điều này không phải lúc nào cũng đem lại

kết quả tối ưu. Hầu hết các cơ sở y tế tư nhân ở Việt Nam chỉ cung cấp dịch vụ mà họ dễ dàng thu hồi vốn, các xét nghiệm đắt tiền và các dịch vụ hình ảnh như siêu âm, v.v... Nhiều cơ sở y tế tư nhân lạm dụng các công nghệ cấp cao và các loại thuốc đắt tiền. Những cơ sở này thường đặt ở các khu dân cư giàu có, như các thành phố lớn hoặc các đô thị có thu nhập cao⁽⁵⁾. Trước thực trạng ấy, việc xây dựng và mở rộng hệ thống dịch vụ y tế mang tính phi lợi nhuận rất cần thiết, mang ý nghĩa nhân văn sâu sắc, nhất là với các đối tượng xã hội ở vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc thiểu số còn khó khăn hay đang trong tình trạng nghèo đói.

Với tình hình thực tiễn đó, những hoạt động y tế của Phật giáo ở Việt Nam mang ý nghĩa rất lớn, là một nguồn lực xã hội tham gia hữu hiệu vào việc cung cấp dịch vụ y tế mang tính phi lợi nhuận cho cộng đồng dân cư. Hiện nay, trong cả nước, Phật giáo Việt Nam có 65 Tuệ Tĩnh Đường và hàng trăm phòng thuốc nam, châm cứu⁽⁶⁾. Không dừng lại ở đó, đối với căn bệnh HIV/AIDS, một số ngôi chùa như: chùa Pháp Vân (Hà Nội), chùa Kỳ Quang 2, chùa Diệu Giác (Thành phố Hồ Chí Minh), v.v... đã cung cấp dịch vụ tham vấn cho người bệnh. Thông qua hình thức này, bệnh nhân được tiếp thêm sức sống, được an ủi và chia sẻ với tinh thần không kỳ thị, tạo điều kiện để họ tiếp tục tái hòa nhập cộng đồng. Từ năm 2002, chương trình “Sáng kiến lãnh đạo Phật giáo” triển khai rộng rãi, tạo được những hiệu ứng xã hội rất tích cực. Đến nay, hoạt động của dự án đã diễn ra khắp các tỉnh thành trên cả nước như: Hà Nội, Huế, Đà Nẵng, Thành phố Hồ Chí Minh, Trà Vinh. Với người bị nhiễm HIV/AIDS, các Tăng ni, Phật tử giúp họ thông qua việc chăm sóc tại nhà riêng và bệnh viện khi họ bị ốm hoặc bị thương. Họ còn được dạy các phương pháp thiền trị liệu, thực hiện các nghi lễ tôn giáo, tổ chức các khóa tu để vượt qua khủng hoảng và bất an, hướng đến việc sống vui, sống khỏe, thậm chí còn cung cấp thức ăn, thuốc điều trị khi căn bệnh bước vào giai đoạn cuối. Điều này cho thấy vai trò ngày càng lớn của Phật giáo trong việc hỗ trợ y tế đối với cộng đồng. Vì thế, Phật giáo Việt Nam đã tiếp tục thể hiện được chức năng xã hội của mình đúng theo tinh thần “Hộ quốc an dân”, là một nguồn vốn xã hội trong việc xây dựng hệ thống an sinh và phúc lợi xã hội quốc gia. Mặt khác, phần lớn những hoạt động khám và chữa bệnh của Phật giáo dùng phương thức Đông y, nên góp phần rất lớn trong việc bảo tồn và phát huy nền tri thức y học dân tộc.

2. Một số kết quả hoạt động y tế của Phật giáo ở Bình Dương

Thấm nhuần tinh thần “Phụng sự chúng sinh là cúng dường chư Phật”, giới Tăng ni và Phật tử ở Bình Dương đã thấy rõ ý nghĩa của các hoạt động từ thiện, nhất là việc khám chữa bệnh cho đối tượng xã hội. Vì vậy, nội dung *Báo cáo Đại hội Đại biểu Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương nhiệm kỳ VII (2007 - 2012)* đã nhấn mạnh đến nhiệm vụ này: “Động viên các tự viện trong tỉnh mở phòng thuốc từ thiện, phát huy nhiều hơn nữa để góp phần chữa trị, giúp đỡ bệnh nhân nghèo”⁽⁷⁾. Trước đó, trong nhiệm kỳ VI (2002 - 2007), thành quả hoạt động y tế của Phật giáo ở Bình Dương đạt được: “7 Tuệ Tĩnh Đường đã khám và điều trị trên 50 ngàn bệnh nhân, hốt trên 700 ngàn thang thuốc, 1 phòng khám đa khoa từ thiện và xây dựng được 2 nôi súp tình thương do Phật tử tình nguyện phục vụ cho bệnh nhân nghèo nằm điều trị tại Bệnh viện Đa khoa tỉnh mỗi tuần hai ngày. Đặc biệt, Tỉnh hội đã động viên Phòng khám đa khoa từ thiện tại Long Bửu, huyện Thuận An, tỉnh Bình Dương điều trị cho bệnh nhân nghèo”⁽⁸⁾.

Đi sâu hơn nữa, hoạt động y tế của Phật giáo ở Bình Dương đạt được một số kết quả nổi bật sau:

Thứ nhất, ngày càng có nhiều phòng khám chữa bệnh được mở ra và bước đầu đã hình thành một mạng lưới cung cấp dịch vụ khám chữa bệnh miễn phí của Phật giáo cho người dân trong và ngoài tỉnh Bình Dương. Theo khảo sát sơ bộ của chúng tôi, hầu hết các huyện, thị trong tỉnh Bình Dương đều có cơ sở hoạt động y tế của Phật giáo: thị xã Thủ Dầu Một (chùa Hội Khánh, chùa Thuận Thiên, chùa Hưng Đức, chùa Tây Tạng, chùa Bửu Nghiêm, chùa Long Minh), huyện Thuận An (chùa Thiên Phước, chùa Thiên Chơn, chùa Phổ Minh, chùa Long Bửu, chùa Phật Ân), huyện Tân Uyên (chùa Hưng Khánh, chùa Quan Âm), huyện Bến Cát (chùa Hưng Mỹ), huyện Dĩ An (chùa Núi Châu Thới), huyện Dầu Tiếng (chùa Pháp Hoa, chùa Thai Sơn). Những cơ sở y tế này, trong thời gian qua, đã rất tích cực chữa bệnh, bốc phát thuốc miễn phí cho người nghèo. Để hoạt động y tế đạt kết quả tốt hơn, một số vị tăng ni ở Bình Dương đã không ngừng học tập, trau dồi thêm chuyên môn y học để trực tiếp chữa bệnh như: Thượng tọa Thích Thường Quang, Ni sư - Bác sĩ Thích Nữ Liên Thanh, Sư cô Thích Nữ Hiếu Ngọc, Đại đức Thích Thiện Chức, Đại đức Thích Thiện Đạo, v.v...

Thượng tọa Thích Thường Quang (Phòng chẩn trị y học cổ truyền Hạnh Quang, chùa Tây Tạng, thị xã Thủ Dầu Một), bên cạnh việc chuyên tâm tu học, còn theo học nhiều khóa đào tạo về y học do Bộ Y tế tổ chức. Trên *Bản tin Hương Sen*, số 17/2009, nhà sư này bộc bạch: “Học những ngành này cực lắm, vì phải thuộc hàng trăm mạch, huyết đạo khác nhau trên cơ thể con người để có thể chẩn đoán chính xác bệnh tật, vận dụng cách thức điều trị phù hợp để giúp người bệnh thoát khỏi bệnh tình trong thời gian nhanh nhất”⁽⁹⁾.

Một số phòng khám của Phật giáo ở Bình Dương đã tạo được ưu thế trong việc chữa trị. Phòng khám chùa Thiên Phước (thị trấn Lái Thiêu, huyện Thuận An) được biết đến là nơi chuyên chữa bệnh nhi với các chứng ho, cảm sốt, ban,... Còn Phòng khám Hạnh Quang (chùa Tây Tạng) có ưu thế trong việc chăm cứu chữa trị các chứng bệnh liên quan đến thần kinh tọa, xương khớp và viêm xoang,...

Để phục vụ tốt cho cộng đồng, các phòng khám chữa bệnh của Phật giáo ở Bình Dương phải tự tìm nguồn kinh phí hỗ trợ, thông qua việc vận động các tổ chức và cá nhân bên ngoài xã hội cùng tham gia. Một nhà sư cho biết: “Thuốc phát cho bà con một phần là do tự tôi để dành bằng tiền công đức người ta cúng dường. Tôi lấy tiền đó để mua. Còn lại là do một vài người hưởng ứng mua vô để đó,... Phòng thuốc từ thiện hoàn toàn. Trong việc làm này, tôi còn được một số vị lương y giúp đỡ thường xuyên như Lương y Trần Văn Chiến, Lương y Nguyễn Tấn Thành, v.v...”⁽¹⁰⁾.

Thứ hai, một số cơ sở khám chữa bệnh cho người dân của Phật giáo ở Bình Dương có tính chuyên nghiệp cao, mang lại hiệu quả lớn cho xã hội và tạo được uy tín trong nước và ngoài nước. Đó là Phòng khám đa khoa từ thiện Long Bửu (đặt tại chùa Long Bửu, xã An Phú, huyện Thuận An) do Ni sư - Bác sĩ Thích Nữ Liên Thanh phụ trách⁽¹¹⁾. Ngoài việc điều trị cho giới Tăng ni và Phật tử, phòng khám chủ yếu phục vụ những người nghèo khó và người già neo đơn. Việc khám và điều trị cho bệnh nhân tại đây theo hướng Đông - Tây y kết hợp. Cơ sở vật chất của phòng khám khá quy mô với 20 phòng dùng để khám, điều trị cho bệnh nhân theo các chuyên khoa: Đông y, Tây y, dược, cận lâm sàng, xét nghiệm, X-quang, v.v... Các thiết bị, máy móc y tế tại đây được trang bị đầy đủ và hiện đại như: máy siêu âm, máy xét nghiệm, máy đo điện tim, máy chụp

Xquang, v.v... Ngoài ra, phòng khám còn được sự hỗ trợ thường xuyên của nhiều cơ quan, tổ chức ở trong nước và ngoài nước⁽¹²⁾.

Trong giai đoạn 2002 - 2009, Phòng khám đa khoa từ thiện Long Bửu đã khám và phát thuốc miễn phí cho 200.000 bệnh nhân nghèo không chỉ trong tỉnh Bình Dương, mà còn ở nhiều tỉnh thành khác. Trong vòng 5 năm gần đây, phòng khám này đã khám, điều trị và cấp thuốc miễn phí cho nhiều đối tượng xã hội, tặng trang thiết bị cho các cơ sở y tế khác với tổng trị giá trên 8,5 tỷ đồng. Tại phòng khám, bệnh nhân không những được điều trị tận tình, mà còn tham gia nhiều hoạt động có ý nghĩa, chẳng hạn như buổi tất niên truyền thống được tổ chức hằng năm cho bệnh nhân nghèo, người nhiễm chất độc da cam, người tàn tật và trẻ mồ côi. Những hoạt động này được tổ chức nhằm giúp bệnh nhân có thêm nguồn vui, vượt qua những khó khăn từ bệnh tật và cuộc sống. Với những bệnh nhân mù, bệnh phong và ung thư giai đoạn cuối, phòng khám còn tổ chức khóa tu “một ngày an lạc” cho họ. Đây là một liệu pháp tâm lý giúp bệnh nhân có được những giây phút thư thái, an lành, xoa dịu bớt nỗi đau buồn.

Có thể nói, Phòng khám đa khoa từ thiện Long Bửu là lá cờ đầu trong lĩnh vực y tế của Phật giáo ở Bình Dương hiện nay. Hoạt động của phòng khám đã góp phần rất lớn trong việc chăm lo sức khỏe, giảm thiểu bệnh tật và nỗi đau buồn cho bệnh nhân vốn là những người có hoàn cảnh khó khăn, chịu nhiều tổn thương trong cuộc sống. Với một nguồn vốn khá vững chắc từ sự ủng hộ thường xuyên của các cá nhân, tổ chức trong nước và ngoài nước, Ni sư - Bác sĩ Thích Nữ Liên Thanh đang xúc tiến xây dựng Bệnh viện Nhân đạo Long Bửu, dự kiến khoảng 500 giường bệnh. Đây là một hướng đi mới của Phật giáo Việt Nam trong việc tham gia cung cấp dịch vụ khám chữa bệnh cho những đối tượng xã hội cần trợ giúp. Với những thành tích đáng kể đã đạt được, năm 2010, Ni sư - Bác sĩ Thích Nữ Liên Thanh được công nhận kỷ lục Phật giáo Việt Nam lần thứ VI với danh hiệu Tỳ kheo ni đầu tiên đưa y học của Phật giáo vào xã hội hóa y tế cộng đồng⁽¹³⁾.

Thứ ba, Phật giáo ở Bình Dương luôn thể hiện tính tích cực, năng động và sáng tạo trong việc khám chữa bệnh cứu người. Với tinh thần tùy duyên, lòng từ bi của Phật giáo và thực tế của cộng đồng, các vị tu sĩ Phật giáo ở Bình Dương đã bằng nhiều cách để đưa dịch vụ y tế đến người dân hiệu quả, kịp thời. Có cơ sở làm việc thường xuyên, có nơi mỗi tháng một

lần. Thậm chí, một số cơ sở còn tổ chức đi khám, phát thuốc ở vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc thiểu số còn khó khăn.

Phòng chẩn trị y học cổ truyền Hạnh Quang: “làm việc từ thứ hai đến thứ sáu, sáng từ 8 giờ đến 11 giờ. Có những lúc bệnh nhân yêu cầu ở xa hoặc nhiều khi các nơi về nhờ, chúng tôi lúc nào cũng sẵn sàng làm việc luôn cả ngày thứ bảy hoặc chủ nhật. Hoặc có những bệnh nhân chỉ đến buổi chiều vì ở xa, bận việc, chúng tôi vẫn khám cho họ”⁽¹⁴⁾. Một số bệnh nhân ở các tỉnh thành khu vực Đồng bằng Sông Cửu Long, Đồng Nai, Bình Phước, v.v... cũng tìm đến đây để chữa bệnh và được giúp đỡ nhiệt tình.

Phòng khám đa khoa từ thiện Long Bửu thường xuyên tổ chức khám và phát thuốc miễn phí cho đồng bào ở nhiều vùng sâu, vùng xa. Gần đây nhất, năm 2010, tại chùa Hội Khánh (thị xã Thủ Dầu Một), một phòng khám chữa bệnh từ thiện cũng vừa ra đời. Hằng tháng, cơ sở y tế này chỉ khám một lần cho khoảng từ 300 đến 400 người dân địa phương theo phương thức Tây y. Trực tiếp khám cho bệnh nhân của cơ sở này là các bác sĩ tình nguyện của Bệnh viện Đa khoa tỉnh Bình Dương và đến từ Thành phố Hồ Chí Minh. Ủng hộ thuốc men cho bệnh nhân là tiền đóng góp của Phật tử trong chùa⁽¹⁵⁾.

Đặc biệt, Phật giáo ở Bình Dương đã tổ chức nhiều đợt tài trợ kinh phí mổ tim cho trẻ em các gia đình có hoàn cảnh khó khăn liên tục trong nhiều năm qua⁽¹⁶⁾. Quy trình thực hiện việc tài trợ mổ tim như sau: “Mình phải thông qua hai cơ quan là Mặt trận Tổ quốc và Hội Chữ Thập đỏ. Hai cơ quan này làm nhiệm vụ chọn đối tượng, lập thủ tục hồ sơ theo quy định rồi chuyển xuống Viện Tim. Những nhà tài trợ sẽ trực tiếp rút tiền xuống đó. Không có gì phải rườm rà hết”⁽¹⁷⁾. Trong lúc chương trình tài trợ mổ tim đang thực hiện thì một bệnh nhân ở Dầu Tiếng do sức khỏe quá yếu đã qua đời. Vì vậy, Thượng tọa Thích Huệ Thông, người đứng đầu chương trình, đã đề xuất chia đôi số bệnh nhân, 6 ca phẫu thuật ở Viện Tim Thành phố Hồ Chí Minh, 6 ca chuyển sang Bệnh viện Tâm Đức, bởi vì để một ngày là lo lắng thêm một ngày, vì có những bệnh nhân tim đã rất yếu. Với cách làm này, hành trình của những trái tim nhân ái đã rút ngắn lại theo sức khỏe ngày một yếu của các bệnh nhân⁽¹⁸⁾. Đó một trong những minh chứng cụ thể nhất về tính linh hoạt và sáng tạo ở hoạt động y tế của Phật giáo ở Bình Dương.

Thứ tư, hoạt động y tế của Phật giáo ở Bình Dương luôn gắn kết với các hoạt động từ thiện xã hội, phối hợp chặt chẽ với các tổ chức xã hội khác như Hội Đông y, Hội Chữ Thập Đỏ các cấp trên địa bàn. Điều này giúp cho giới Phật giáo ở Bình Dương có tính liên kết xã hội rộng rãi. Chữa trị làm cho người bệnh được khỏe mạnh, còn trao quà hay cung cấp thực phẩm để giúp họ tạm thời vượt qua khó khăn trước mắt. Điển hình nhất cho cách làm này là Phòng khám đa khoa từ thiện Long Bửu. Ni sư - Bác sĩ Thích Nữ Liên Thanh thường xuyên phối hợp với Ban Từ thiện Xã hội Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Bệnh viện chuyên khoa sản nhi Thái Hòa (Đồng Tháp), Hội Y Bác sĩ thiện nguyện Thành phố Hồ Chí Minh, v.v... khám bệnh và phát thuốc, tặng quà cho nhiều gia đình chính sách, đồng bào dân tộc thiểu số nghèo, trẻ mồ côi và suy dinh dưỡng, người tàn tật, người nhiễm chất độc da cam, trao học bổng cho học sinh nghèo, v.v... ở nhiều tỉnh thành trong cả nước. Chỉ tính trong năm 2009, số tiền thực hiện là 2 tỷ đồng. Từ các tổ chức nước ngoài, phòng khám đã tiếp nhận xe lăn, xe đẩy, xe trợ đi, giường inox để trao tặng cho người khuyết tật 15 tỉnh thành trong cả nước.

Những năm gần đây, ngày càng nhiều Tăng ni, Phật tử ở một số ngôi chùa của Bình Dương tổ chức bếp ăn từ thiện, nổi súp tình thương cho bệnh nhân nghèo đang điều trị tại các bệnh viện trong tỉnh. Ngay từ năm 1999, Đại đức Thích Minh Vũ, trụ trì chùa Phổ Thiện Hòa, đã thành lập bếp ăn từ thiện tại Bệnh viện đa khoa tỉnh Bình Dương. Hiện nay, hằng ngày, bếp ăn từ thiện này cung cấp hàng trăm suất ăn cho bệnh nhân và người nhà bệnh nhân có hoàn cảnh khó khăn. Bệnh nhân cũng được phục vụ nước sôi mỗi ngày. Nguồn kinh phí để thực hiện bếp ăn từ sự giúp đỡ của chính quyền, các nhà hảo tâm và các Phật tử⁽¹⁹⁾. Một số vị tăng ni là thành viên của Hội Chữ Thập đỏ, Hội Đông y các cấp trong tỉnh Bình Dương, nên sự phối hợp giữa các cơ sở y tế của Phật giáo với các tổ chức này trong việc thực hiện các hoạt động y tế và từ thiện xã hội là khá tốt⁽²⁰⁾.

Những kết quả hoạt động y tế nêu trên cho thấy, giới Phật giáo đã góp phần đáng kể vào việc xây dựng tỉnh Bình Dương phát triển theo hướng tăng trưởng kinh tế đi đôi với tiến bộ và công bằng xã hội. Hoạt động y tế của Phật giáo ở Bình Dương là một nguồn vốn xã hội, góp phần thực hiện chính sách an sinh xã hội và việc xã hội hóa y tế toàn dân.

3. Một số giải pháp cho hoạt động y tế của Phật giáo ở Bình Dương

Để hoạt động y tế của Phật giáo ở Bình Dương phát triển hơn nữa trong tương lai, không chỉ dừng lại ở số lượng mà còn đi sâu vào chất lượng, chúng tôi xin đề xuất một số giải pháp cụ thể như sau:

Một là, với nhu cầu gia tăng của xã hội thời gian tới, Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Bình Dương cần có kế hoạch mở rộng mạng lưới khám chữa bệnh cho người dân trong tỉnh, nhất là các địa phương vùng sâu, vùng xa còn khó khăn hoặc những nơi còn ít phòng khám như các huyện Bến Cát, Tân Uyên, Phú Giáo,... Đồng thời, Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Bình Dương cũng cần phối hợp với Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam và các cơ quan, tổ chức ngoài Giáo hội mở những khóa bồi dưỡng về Đông y, Tây y cho các vị Tăng ni tâm huyết và yêu thích công việc này. Đó là bước đi quan trọng nhất cho việc mở rộng và phát triển hoạt động y tế của Phật giáo ở Bình Dương. Điều này còn mang lại ý nghĩa xã hội tích cực, góp phần phát triển việc cung cấp loại hình dịch vụ y tế phi lợi nhuận cho các đối tượng xã hội.

Hai là, giới Phật giáo nên tiếp tục giữ vững và phát huy việc phối hợp với các cá nhân, tổ chức xã hội ở trong và ngoài tỉnh Bình Dương nhằm thu hút sự ủng hộ thuốc men, đội ngũ bác sĩ tình nguyện, trang thiết bị y tế,... góp phần tạo nguồn vốn vững mạnh trong lĩnh vực khám chữa bệnh. Bên cạnh đó, Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Bình Dương nên chăng thành lập một bộ phận chuyên trách về lĩnh vực y tế? Bộ phận này có nhiệm vụ tập hợp các vị tu sĩ Phật giáo đang hoạt động trên lĩnh vực y tế trong tỉnh để thường xuyên chia sẻ kinh nghiệm, phối hợp thực hiện khám chữa bệnh cho cộng đồng, điều phối thuốc men, trang thiết bị y tế đến những nơi thiếu thốn.

Ba là, Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Bình Dương cần có kế hoạch tập huấn cho các vị Tăng ni, Phật tử kiến thức sức khỏe cộng đồng, tham vấn cho bệnh nhân, sức khỏe tâm thần, các kỹ năng công tác xã hội trong lĩnh vực y tế,... để mang lại hiệu quả hơn trong việc khám chữa bệnh, nhất là điều trị tâm bệnh. Phật tử là người có tấm lòng từ bi nên chắc sẽ thực hiện tốt việc chăm sóc, tham vấn cho người bệnh bằng sự cảm thông và chia sẻ. Đồng thời, vốn thấm nhuần tinh thần chúng sinh là bình đẳng, họ sẽ là một tuyên truyền viên tích cực chống lại sự kỳ thị với người

niễm bệnh nan y, rèn luyện kỹ năng sống, tránh nguy cơ lây lan cho cộng đồng. Nhưng để làm tốt điều đó, những họ cần được trang bị tốt về kiến thức và kỹ năng liên quan.

Bốn là, Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Bình Dương và các cấp chính quyền tỉnh Bình Dương nên ủng hộ về chủ trương, tạo điều kiện thuận lợi để Ni sư - Bác sĩ Thích Nữ Liên Thanh nhanh chóng hoàn thành việc xây dựng Bệnh viện Nhân đạo Long Bửu. Bệnh viện này, khi đi vào hoạt động, sẽ giúp rất nhiều cho địa phương trong việc thực hiện chính sách an sinh xã hội, chăm sóc sức khỏe cho cộng đồng. Với một điều kiện thuận lợi hơn trước, bệnh viện này chắc chắn sẽ thu hút nhiều nguồn hỗ trợ, nhiều sự hợp tác, giúp đỡ của các chuyên gia y tế, các tổ chức nhân đạo trong nước và ngoài nước.

Năm là, song song với hoạt động y tế, những hoạt động từ thiện xã hội khác nhằm hỗ trợ người bệnh cần phải được giới Phật giáo ở Bình Dương phát huy hơn nữa. Những bếp ăn từ thiện, nồi cháo tình thương nên phát triển tới nhiều bệnh viện trong tỉnh Bình Dương. Những hình thức tài trợ mổ tim, mổ mắt của Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Bình Dương cần được duy trì và mở rộng hơn. Hoạt động y tế và từ thiện xã hội cần chú trọng đến những nhóm dễ bị tổn thương trong xã hội. Từ đó, hoạt động y tế của Phật giáo ở Bình Dương mới đi vào đúng đối tượng cần hỗ trợ nhất hiện nay, tạo ý nghĩa xã hội thiết thực hơn nữa./.

CHÚ THÍCH

1. Hà Văn Tấn (2005), *Đến với lịch sử văn hóa Việt Nam*, Nxb. Hội Nhà văn, Hà Nội: 276 - 277.
2. Những kiến thức liên quan đến khái niệm dịch vụ xã hội trong bài viết này được tham khảo từ: Nguyễn Thụy Diễm Hương, *Tập bài giảng học phần dịch vụ xã hội dùng cho sinh viên Bộ môn Công tác Xã hội, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn (Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh)*, bản photocopy, tháng 3/2008.
3. Những hệ thống chính của dịch vụ xã hội gồm: hệ thống dịch vụ xã hội cho gia đình (dịch vụ gìn giữ và củng cố gia đình, dịch vụ làm tăng chức năng gia đình, dịch vụ trị liệu, dịch vụ thay thế,...), hệ thống dịch vụ xã hội cho trẻ em (dịch vụ hỗ trợ, dịch vụ bổ sung, dịch vụ bảo trợ và thay thế,...), hệ thống dịch vụ xã hội cho người cao tuổi (dịch vụ nhà ở, dịch vụ chăm lo sức khỏe, dịch vụ giúp hội nhập xã hội,...), hệ thống dịch vụ xã hội cho người khuyết tật (dịch vụ chăm sóc sức khỏe, dịch vụ phục hồi nghề nghiệp, dịch vụ hỗ trợ), hệ thống dịch vụ xã hội trong lĩnh vực sức khỏe (các dịch vụ xã hội ở bệnh viện và tại gia, dịch vụ cho người hồi phục, dịch vụ cho bệnh

- nhân bị bệnh lâu ngày, dịch vụ cho những bệnh nhân ở giai đoạn cuối, dịch vụ sức khỏe tâm thần và nghiệp ngập, dịch vụ xã hội trong lĩnh vực sức khỏe công cộng,...), hệ thống dịch vụ xã hội trong lĩnh vực pháp luật (dịch vụ liên quan đến xét xử, các dịch vụ điều chỉnh sửa chữa, các dịch vụ trong trại giam, dịch vụ cho người mãn hạn tù,...).
4. Báo cáo phát triển Việt Nam 2010, *Các thể chế hiện đại, Báo cáo chung của các nhà tài trợ tại Hội nghị tư vấn các nhà tài trợ cho Việt Nam*, Hà Nội, ngày 3 - 4/12/2009: 66.
  5. Báo cáo phát triển Việt Nam 2010, *Các thể chế hiện đại*, tài liệu đã dẫn: 73.
  6. [Http://www.giacngo.vn/xahoi/2011/10/17/7B664B/](http://www.giacngo.vn/xahoi/2011/10/17/7B664B/)
  7. Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương (2007), *Báo cáo Đại hội Đại biểu Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương nhiệm kỳ VII (2007 - 2012)*: 29.
  8. Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương, *Đại hội Đại biểu nhiệm kỳ VI của Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương (nhiệm kỳ 2002 - 2007)*: 10.
  9. Diệu Quang (2009), “Khám bệnh giúp người”, *Bản tin Hương Sen*, số 17: 18.
  10. Tư liệu phỏng vấn sâu Thượng tọa Thích Thường Quang, phụ trách Phòng Chẩn trị y học cổ truyền Hạnh Quang (chùa Tây Tạng), tháng 9/2010. Người thực hiện: Dương Hoàng Lộc.
  11. Sau khi tốt nghiệp bác sĩ tại Trường Đại học Y khoa Thành phố Hồ Chí Minh năm 1997, ni sư về trụ trì chùa Long Bửu năm 1999 và bắt tay khởi công xây dựng Phòng khám đa khoa từ thiện Long Bửu vào tháng 5/2011.
  12. Bệnh viện Chợ Rẫy và Bệnh viện 175 đã nhiều lần giúp đỡ thuốc men, phương tiện chữa bệnh, kiến thức y học trong việc nâng cao tay nghề khám chữa bệnh. Hằng ngày, có khoảng 20 y sĩ, bác sĩ, hộ lý đến từ các bệnh viện lớn khác tình nguyện làm việc tại Phòng khám đa khoa từ thiện Long Bửu để phục vụ cho bệnh nhân nghèo. Ngoài ra, phòng khám này còn được các tổ chức ngoài nước như: Agape Foundation (Thụy Điển), Am Fhore (Pháp), Long Buu Charity Foundation (Úc), American Club (Mỹ), v.v... đến tìm hiểu và hỗ trợ các trang thiết bị y tế, cung cấp thuốc men, khám bệnh từ thiện. Chẳng hạn, tổ chức Agape Foundation đến từ Thụy Điển đã cung cấp nhiều trang thiết bị hiện đại như máy Scan, Xquang,... trị giá ước tính hàng triệu đô la. Ni sư Thích Nữ Liên Thanh đã chia sẻ một phần trang thiết bị này cho các bệnh viện còn khó khăn về trang thiết bị ở các tỉnh Long An, Bến Tre, Bạc Liêu, Đồng Nai... [Http://longbuu-medical.com/](http://longbuu-medical.com/)
  13. [Http://longbuu-medical.com/](http://longbuu-medical.com/)
  14. Tư liệu phỏng vấn sâu Thượng tọa Thích Thường Quang, phụ trách Phòng khám chẩn trị từ thiện Tuệ Tĩnh đường Hạnh Quang (chùa Tây Tạng), tháng 9/2010. Người thực hiện: Dương Hoàng Lộc.
  15. Tư liệu phỏng vấn sâu Thượng tọa Thích Huệ Thông, Phó trưởng ban Ban Trị sự Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương, tháng 9/2010. Người thực hiện: Dương Hoàng Lộc.
  16. Trong năm 2008, Thượng tọa Thích Huệ Thông đã vận động tài trợ mổ cho 5 trẻ em với tổng số tiền là 374 triệu đồng. Đến năm 2009, nhà sư này tiếp tục vận động mổ cho 10 trẻ em với tổng số tiền là trên 500 triệu đồng. Xem

- Ngọc Trinh (2009), “Hành trình đến với những trái tim”, *Bản tin Hương Sen*, số 17: 37.
17. Tư liệu phỏng vấn sâu Thượng tọa Thích Huệ Thông, Phó trưởng ban Ban Trị sự Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương, tháng 9/2010. Người thực hiện: Dương Hoàng Lộc.
  18. Quỳnh Như (2008), “Hành trình của trái tim nhân ái”, *Bản tin Hương Sen*, số 1: 27.
  19. Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương (2008), *Bản tin Hương Sen*, số 2: 11.
  20. Hòa thượng Thích Minh Thiện, Trưởng ban Trị sự Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương, từ nhiều năm qua là Chủ nhiệm Câu lạc bộ tán trợ Hội Chữ Thập Đỏ tỉnh Bình Dương. Câu lạc bộ đã đóng góp lớn vào những hoạt động hướng về cộng đồng, trong đó có hoạt động khám, phát thuốc cho người nghèo. Cá nhân Thượng tọa Thích Thường Quang, Đại đức Thích Thiện Đạo,... còn là thành viên của Hội Đông y, Hội Châm cứu ở địa phương.

MEDICAL ACTIVITIES OF BUDDHISM IN BINH DUONG PROVINCE FROM THE PERSPECTIVE OF SOCIAL SERVICE

Vietnam Buddhism in general, Buddhism in Binh Duong province in particular has always stated compassionate spirits through a variety of charitable activities. To accomplish this, Buddhism in Binh Duong province were of great help for those in need. One of the featured, practical and beneficial works to the community is health activities. Implementing socialized medical fields of the State, medical activity of Buddhism in Binh Duong has been expanded and developed more recently, considered by many in response and contributing to improve the health of the community. This article learns about the medical results of Buddhism in Binh Duong, from which proposed some solutions for the local Buddhist circles continue to enhance the role of consultation activity and healing, to serve the community better and to contribute to the progress and social justice.

Key words: Medical activities of Buddhism, Buddhism in Binh Duong province, social services.